

KAMU İHALELERİNDE ASANSÖR SATIN ALIMLARINDA TALEP EDİLEN ASANSÖR ŞARTNAMESLERİ

Mustafa Mihçılar

RST Elektronik Asansör A.Ş.
mustafamihcilar@rstturk.com

ÖZET

Günümüz kamu ihaleleri asansör satın alımları için oluşturulan asansör şartnamelerinde hedeflenmesi gereken ve edinilen durum arasındaki farkları irdelediğimizde, önceliğimizin şartnamelerin hangi amaca hizmet etmesi gerektiğini sorgulamak olacağını göreceğiz. Bu amaca ulaşma doğrultusunda izlenmesi gereken yöntemler ana hatları ile belirlendiğinde mevcut ihalelerdeki aksaklıkların, hataların nasıl giderilebileceği, ihalelerin amacına uygun yapıldığında ülke ekonomisi için oluşturulacak katma değer de ayrıca tespit edilebilecektir.

1.GİRİŞ

1.1. Kamu ihalesi ile ne hedeflenir ?

○ Kamu ihalesi, devlet kademelerinin veya kamunun ihtiyacı olan mal veya hizmetlerin alınması amacıyla yapılan satın alma faaliyetidir. Bu ihaleler ile, mevcut ihtiyaçların norm ve standart uygunluklara sahip maksimum fayda minimum maliyet ile temin edilmesi hedeflenmelidir. Kamu yararı ve çıkarları gözetilmesi gereken ilk hususlar olmalıdır.

1.2. Kamu ihalesi için bir satın alım şartnamesi hazırlanırken neler göz önünde bulundurulmalı? Bu şartnameyi hazırlama sürecinde nelerden, kimlerden istifade edilmelidir?

○ İlgili mevzuatlar, değişen teknoloji ve ihtiyaçlar çerçevesinde sürekli bir değişim göstermekte ve alana hakimiyeti zorlaştırmaktadır. Bu da alım süreçlerinde ihalelerin dinamik bir yapıya sahip olması gerekliliğini ortaya çıkarır. İşte bu süreçte sürekli kendini tekrarlayan, bir diğerinden kopyala yapıştır yöntemi ile adrese teslim hazırlanan şartnameler, mevcut ihtiyaçları belirlemekten uzak, sadece belirli bir kesim menfaati için yapılan satış sözleşmelerine döner. Bu da ülkenin ekonomisini baltalar, paranın yurtdışına gitmesine ön ayak olur. Ülkesine vergisini ödeyip istihdam sağlayan mikro ve makro üreticiyi üretimden soğutur. O zaman 1.maddede belirttiğimiz kamu ihalelerinin yapılma amacından tamamen uzaklaşılır. İhalenin içeriğinde bir çok satın alma olacaktır ve her bir branş için önceliğin ülkemizin bu ürünleri üretmedeki rolleri, pazar payları öncelikle tespit edilmelidir. Neye ne kadar dışarıdan ihtiyacımız var denilmelidir. Sanayi Bakanlığı'ndan kolaylıkla temin edilebilecek bu bilgiler ışığında o satın alımlar ile ilgili üreticilerin, derneklerin görüş birlikleri alınarak ortak bir ana şartname hazırlanabilir. Bunun akabinde mevcut ihaledeki belirgin farklılıklar ile kamu ihale kurumu bu şartnamenin ana hatları ile oynamadan detaylandırmalar yapabilir.

2. KAMU İHALESİ ŞARTNAMESİ HAZIRLARKEN;

Asansörün tesis edileceği binanın ihtiyaçlarına göre adet, kapasite, hız gibi kriterleri şartnamelere göre değişiklik gösterebilirken; asansörün gelecek 10 sene içerisinde sorunsuz çalışması için yedek parça ve servis gereksinimlerinin bulunması, asansörün tesis edileceği bölgede servis verecek imkanlara sahip olması değişkenlik göstermemelidir.

Asansörü tesis edecek firmada geriye dönük olarak benzer iş tecrübeleri aranması da değişkenlik göstermemelidir. Maddi açıdan yapılan işin sorumluluğunu yüklenebilmesi için belirli bir sermayeye, belirli bir geçmişe sahip olabilmesi ve hatta yapılacak işin bedeline göre belirli bir oranda teminata sahip olabilmesi ve bu teminatı sunabilmesi de şartnamenin değişmez kriterlerinden olmalıdır. Bu kriteri basit bir teminat mektubu ile sınırlandırmamak, çalışan sayısı, üretim veya montaj sayılarını, bu üretim ve ya montajı gerçekleştirmede kullandığı ekipmanları belgeleyebilen detaylı bir kapasite raporu ihaleye katılma kriterlerinde olmazsa olmaz bir doküman olmalıdır.

Ürün seçimlerinde belirli bir zümrenin çıkarları gözetilmeden, tesis edilecek binanın kullanım amacına göre maksimum fayda minimum maliyet mantalitesi ile hareket etmekte ihalenin var olma nedenidir. Örneğin bir yurt binasında paslanmaz kapı ihtiyaç değil iken, seçimin bu yönde yapılması, veyahut makine dairesi yapma imkanı varken makine dairesiz asansör yapma konusunda ısrarcı davranışlar, özel durum asansörlerinde olması gereken EI60 dakika olma şartının 3 duraklı servis asansörlerinde istenmesi; kabin kaplamalarının sadece satına paslanmaz hatta nokta desen paslanmaz 1,5 cm kalınlığında olma kabulü; 1 m/s hızlı asansörlerde hidrolik tampon kullanma ısrarı ihalenin hedefine aykırıdır.

Ne yazık ki özellikle son 6-7 yıldır mevcut kamu ihaleleri için hazırlanan şartnamelerde burada bahsettiklerimizin hiçbiri olmamakta aksine olmaması gereken herşey olmaktadır. Kaliteli, sağlam hatta yerli asansör yapılabilmesi hedeflenmesi, teşvik edilmesi gerekirken içeriklerine yerleştirilen yoruma açık tanımlar ile ihalenin var oluşuna aykırı olarak işin kalitesinden ziyade adrese teslim veya markaya tescil satın alımlar ile haksız rekabete neden olmaktadır.

3. GSB'YE BAĞLI KREDİ YURLAR KURUMU İNŞAAT ASANSÖRLERİ ŞARTNAMESİ

Kifayetsizce yaratılan bu haksız rekabet ortamını, sektörümüz ve tabii ki ülkemiz adına kaygı ile takip etmekteyiz. Bilfiil bu ortamın yaşatıldığı KYK şartnamelerini bu sempozyumda ne gerekçelerle konu olması gerekliliğine inanmaktayız. Burada özellikle KYK şartnamelerinin ana örnekleme yapılmasındaki etken yurdumuzun dört bir yanında inşa edilen yurt binalarına tesis edilecek asansörlerde aranan veya istenen bazı kriterler ile bilinçsizce tekel oluşturulması ileriye dönük hizmet alımlarında yaşanacak sıkıntıların öngörüsüdür. KYK şartnamelerinde, bizlerin, tanıdıklarımızın, dostlarımızın, çalışanlarımızın büyük emeklerle büyüttükleri geleceğimiz çocuklarımızın eğitim hayatı boyunca konaklayacakları yurt binalarının asansörleri ihale edilmektedir. Bu satın alma ihalesinde bu binaların asansörlerinde aranan özellikler;

- Tüm ürünler kendi imalatı olacak.

Asansörün ana bileşenleri neler, ülkemizde hangi üreticiler bunun yüzde kaçını yerine getiriyor, bu ürünlerden hangileri stratejik ürün, dışarıya bağımlı olmadan en kaliteli en iyi ürün bileşeni nasıl oluşturulur, yedek parça temini, bakım maliyetleri sorgulanmadan oluşturulan bir cümle ile şartname yeterliliğini sağlayacak firma sayısı ile tekel bir ortam yaratılmıyor.

- Tüm ürünler patentli olacak.

Patent, buluş sahibinin, buluş konusu ürünü 3. kişilerin belirli bir süre üretme, kullanma, satma veya ithal etmesini engelleme hakkı olan belgedir. Böyle bir üretimi olan malzeme kullanımı yedek malzemede, bakımda sadece o firmaya bağımlı olmaya neden olacaktır. Patenti varoluş amacı dışında o ürünün kalite belgesi gibi görme anlayışı, o şartnamenin hazırlanması esnasında ihalenin amacıyla da çelişmektedir.

- Şartnamede marka, isim belirtme yasağı belirli tariflemelerle delinmektedir.

Makine tarifi yapılırken makinanın verimliliği, hesaplamaları, hızı, kapasitesi yazılması gerekirken şartnamede makine tarifi, modeli yapılmaktadır. Benzer teknolojiler üretebilen verimlilik açısından çevre dostu milli üretim makinalarının kullanımı haksız rekabet ile sekteye uğratılmaktadır.

- Şartnamede belirli belgeler istenip sonra bunların yorumlanmaya çalışılması.

Şartname ile belirlenen satın alım kriterleri hiçbir şekilde yoruma açık olmamalıdır. İfadeler oldukça net olmalıdır. Belgelenmiş ürünlerin yorumlarla kabul edilmeme çabası, menşei hatta marka zikretmeye kadar gidebilen bilinçsizce bir satın almanın ihale amacına aykırı yürütülme gayretinden başka bir şekilde ifade edilemez.

4. SONUÇ

Kısacası ihalelerimizde bu bilinçsizce satın alım süreçleri devam ettiği sürece sektörümüzün az sayıdaki üreticisi de kamu ihalelerinden tamamen el ayak çekecek ve yakın zamanda şimdi bahse konu olan adrese teslim şartnamelere itiraz edecek, haksız rekabet olduğunu dile getirecek firma kalmayacak böylelikle şartname yazmadan ihalesiz kamu alımları yapılır günlere şahit olacağız.

Burada Sanayi Bakanlığımıza, üreticilerimize, sektörümüzü birleştirici noktada bulunan dernek ve federasyonlara, makina ve elektrik mühendisleri odalarına birlik olarak seslerini duyurularını, gerekli mercilere itirazları bireysel değil de sektörel olarak yapmalarını, karşı tarafın mevcudiyetinde ne kadar olduğumuzun net bir şekilde gösterilmesi gerekiyor.